

PASARÉTI PRÉDIKÁCIÓK
refpasaret.hu

Pasarét, 2022. január 2.
(vasárnap)

Szepesy László

26. AHOGYAN ISTEN MAGYARÁZZA: HOGYAN ESKÜDJ?

Énekek: 254,1; 164; 51,8; 198

Lekció: Máté 23,16-22

Alapige: Máté 5,33-37

„Ismét hallottátok, hogy megmondattok a régieknek: *Hamisan ne esküdjél, hanem teljesítsd az Úrnak tett esküidet. Én pedig azt mondom néktek: Teljeséggel ne esküdjetek; se az égre, mert az az Istennek királyi széke; Se a földre, mert az az Ő lábainak zsámolya; se Jeruzsálemre, mert a nagy Királynak városa; Se a te fejedre ne esküdjél, mert egyetlen hajszálat sem tehetsz fehérré vagy feketévé. Hanem legyen a ti beszédetek: úgy-úgy; nem-nem; ami pedig ezeken felül van, a gonosztól van.*”

Imádkozzunk!

Hálát adunk Neked, mennyei Édesatyánk, hogy az év első vasárnapján, szent Fiad dicsőséges feltámadásának ünnepnapján arra indítottál minket, hogy összejöjjünk testvéri közösségben, hit által Téged imádjunk, tiszteljünk énekeinkkel, imádságainkkal, igédre való figyelemmel, testvéri közösséggel. És köszönjük, hogy ezt a tiszteletet alkalomról alkalomra Te készíted el és munkáld a mi szívünkben kegyelmedből.

Köszönjük Neked, hogy már a reggeli ige által buzdítottál és bátorítottál minket arra, hogy Téged keressünk és Rád tekintsünk.

26. AHOGYAN ISTEN MAGYARÁZZA: HOGYAN ESKÜDJ?

Köszönjük, hogy a boldogmondások is emlékeztettek arra, hogy mit készítettél számunkra Krisztusban, és bár mi gyakran azt látjuk, hogy szegénység, sírás, igazságtalanság vagy háborgatás közepette kell élnünk, de köszönjük, hogy nekünk azt készítetted el, hogy miénk lehessen a mennyek országa, a vigasztalás, Te magad. Köszönjük, Urunk, hogy Te nemcsak egy eszköz vagy a boldogság eléréséhez, hanem a Veled való személyes kapcsolat, az igazi boldogság Tebenned van. Köszönjük Neked, hogy megmutattad hatalmadat, fenségedet, azt, hogy Te vagy a törvényadó, aki életünk Ura, és Te rendelkezel a mi életünk útjai felett is.

És ahogy tegnap, ma is szeretnénk kérni, hogy valóban taníts meg minket a Te útjaidra, mert nem születünk úgy, hogy azokat magunktól tudnánk, meg kell tanulnunk, hiszen új, lelki dolgok azok. Kérjük, Urunk, a Szentlélek vezetését, bölcsességét is, hiszen nemcsak tudnunk kell, hogy mit kellene tennünk, hanem gyakorlatban kellene aszerint élnünk, döntenünk, gondolkodnunk, hinnünk. Kérjük ezért, hogy Szentlelkeddel támogass ma is bennünket, hogy ne csak meglássuk ezt az új utat, hanem helyezz arra rá minket, vezess azon bennünket, add a Te erődet, akaratodat nekünk, azt a vágyat, hogy Téged kövessünk mindenben.

Így kérjük, most is hirdettesd a Te ígéretet, szavadat, amely életformáló erő lehet számunkra, amely megteheti azt velünk, hogy másként menjünk el innen, mint ahogyan jöttünk, több hittel, Irántad való engedelmesség vágyával. És kérünk, hogy ezt cselekedd meg, hogy az ige ne szóljon most se hiába, hanem teremje meg a gyümölcsét, Rád mutasson, Téged dicsőítsen szeretteink, ismerőseink, szomszédjaink előtt. Könyörgünk, add, hogy egymás számára is hadd legyünk ilyen gyümölcstermőkké, hogy a testvéri közösség ezen áldásáért is Téged magasztalhassunk.

Így kérünk, áldd meg istentiszteletünket, szent Fiadért, Krisztusért!

Ámen.

Igehirdetés

Újév első vasárnapján folytathatjuk azt a sorozatunkat, amelyben azt nézzük meg, hogy Jézus Krisztus hogyan magyarázza a Hegyi beszédben a Tízparancsolatot, és ez aktuális folytatása a tegnap hallott ígérek, amelyben Isten bátorított minket, és felszólított arra, hogy tanuljuk az Ő útjait a legjobbtól, Krisztustól. A most felolvasott igeszakasz a harmadik parancsolat értelmezésével foglalkozik, ezen belül is az eskü kérdésével, azzal, hogyan szabad és nem szabad Isten nevét használnunk a mindennapok során. Tudjuk jól, hogy a világon némelyek újév alkalmával ígéreteket, fogadalmakat szoktak tenni, hogy majd ebben az évben mit és hogyan fognak tenni. Bár – tudjuk jól – többnyire az emberi önbizalom és az elhatározás áll e mögött, annyiban nem kell elvetnünk a dolgot, hogy nem baj, hogyha célokat tűzünk ki magunk elé egy-egy adott időszakra nézve. Ha nem is egy egész évre, de egy bizonyos időszakra nézve. És ez nekünk, hívőknek is lehet pozitívum, hogy akár lelki célokat tűzzünk ki magunk elé, és elkezdjük imádkozni azokért, de az imádságon túlmenően bízunk az imameghallgatásban is, tehát igyekezzünk úgy is élni, és az Úr ke-

gyelmében bízni. Az esküvés témája ezért így is aktuális lehet számunkra. Nem baj, hogyha az Úr hatalmában, életet formáló erejében tudunk bízni az előttünk álló időszakban is.

Mielőtt elkezdenénk megvizsgálni a Krisztus által mondottakat az Úrral való esküvés kérdésével kapcsolatban, előbb azt kell végig gondolnunk, hogy mennyire aktuális ez a parancs, hogy az Úr nevére esküdjünk. Sokan ugyanis – nem teljesen alaptalanul – arra mutatnak rá, hogy napjainkban az emberek többsége nem hisz Istenben, és ezért a hétköznapi beszédből kikopott az Ő nevére való hivatkozás, azaz az Úrra tett eskü. Röviden annyit jelent ez, hogy a legtöbb embernek már nem jelent semmit, ha szavaink hitelességét Istenre való esküvéssel akarjuk alátámasztani. Attól még, hogy mi Istenre esküszünk, nem fogják igaznak tartani azt, amit mondunk. Pont ezért sokan már idejét múltnak tartják az Istenre való esküvés gyakorlatát. Van-e értelme egyáltalán erről beszélni? – teszik fel a kérdést. Bár különleges alkalmakon még előfordul az ilyenfajta eskütétel, különösen egyházi alkalmakon (gondoljunk akár a házasságkötés alkalmával elmondott esküre, a konfirmációkor tett ígéretre, vagy presbiterek és lelkészek beiktatására), illetve néhány állami hivatalnok eskütételekor is, de már ez sem kötelező a világban. A világból lassan kikopik ez a gyakorlat. Néhány ország jogrendjében szerepel bizonyos esetekben, mint pl. bírósági tárgyalásokon a Bibliára vagy Istenre való esküvés gyakorlata, de sok országban, mint pl. hazánkban is, a törvény nem teszi ezt kötelezővé. A vallásszabadságra hivatkozva az esküt tevők meggyőződésük szerint hozzátehetik, vagy elhagyhatják az „Isten engem úgy segéljen” kifejezést. Ahol pedig esetleg kötelezővé teszik ennek kimondását, természetesen nem várja el a törvény, hogy az illető komolyan is gondolja azt, hogy Isten legyen az ő tanúja, hiszen a törvények szerint Istenben való hitre nem lehet senkit sem kötelezni, sem pedig kényszeríteni. Tehát ha el is mondja az illető az esküt, mert kötelezővé teszi a törvény, akkor sem kell azt őszintén gondolnia. Azt látjuk tehát, hogy bár az ókori és középkori jog tartalmazta az Istenre való esküvés gyakorlatát, ez napjainkra jelentőségét veszítette, csupán formasággá vagy szép gesztussá változott, vagy pedig teljesen el is tűnt a gyakorlatból.

Sokkalta fontosabb kérdés az, hogy személyes életünkben mi hogyan használjuk vagy mellőzzük ezt a gyakorlatot. Ha megvizsgáljuk saját magunkat, azt, hogy mi hányszor hivatkozunk szavahihetőségünk alátámasztására Isten tekintélyére, akkor valószínűleg azt fogjuk találni, hogy még a hívők között is ritka az Istenre való esküvés. Másik oldalról nézve is érdemes feltennünk a kérdést: mi, személy szerint mennyire adunk egy hívő testvérünk szavának hitelt, ha Ő Istenre hivatkozva, esküdve mond nekünk valamit? Mennyire hiszünk neki? A hosszú, gyakran szavakon lovagló szerződések korában, amikor a kisbetűs részekre hivatkozva játsszák ki a felek egymást, és mennek el bíróságig, mi, hívők mennyire vesszük komolyan azt a testvérünket, aki Isten előtt adja szavát nekünk? A legtöbben azokat, akik adott szó alapján hisznek a másik embernek, naivaknak, hiszékenyeknek gondolják, olyanoknak, akiket könnyű becsapni. Ó, te még hiszel az adott szónak, ígéretnek? – mondják sokan kicsit gúnyolódva

26. AHOGYAN ISTEN MAGYARÁZZA: HOGYAN ESKÜDJ?

és szarkasztikusan. És ha még a hívők sem gondolják úgy, hogy Istent kell tanúnak hívni esküvésünk és fogadalmaink alkalmával, akkor miért kellene másoknak komolyan gondolniuk ezt a gyakorlatot? Látjuk tehát mindezekből, hogy napjainkban nemcsak az emberi adott szónak csökkent jelentősen az értéke, hanem az Istenre való hivatkozásnak is. A kérdés az, hogy akkor ne is foglalkozunk ezzel a dologgal és az esküvés témakörével? A válasz egyértelmű: de igen, foglalkozunk vele, mivel az Úr igéje is foglalkozik a kérdéssel, sőt, ahogyan majd később látni fogjuk, Isten igéje több helyen meg is parancsolja nekünk az Úrra való esküvés gyakorlatát. Attól még, hogy az emberek többsége a mindennapi életből számúzi ezt a parancsot, nekünk, hívőknek ezt nem szabad megtennünk, hanem az Ő igéjéhez és törvényeihez kell igazodnunk, életünket ahhoz kell szabnunk.

Mindezek után nézzük meg, hogy mit is jelent az, amit Jézus Krisztus mond nekünk: mit tilt meg, és mit parancsol nekünk ebben az igeszakaszban.

Először is fontos megértenünk azt, hogy mit jelent maga az eskü. Két fő fajtáját különböztetjük meg az eskünek, úgy, mint az állító és az ígérő esküt. Az állító eskü alatt azt értem, amikor az ember valamit mond, és annak igazságát akarja esküjével alátámasztani, mint pl. a bírósági tárgyalásokon. Egy tanú állítja, hogy látott valamit, és azért tesz esküt, hogy ezzel is bizonyítsa, hogy igazat mond, Isten a tanú rá. Ebben az esetben az eskü Istennek tanúbizonyiságul hívása állításunk igazságának megerősítésére, hogy amit állítok, az igaz. A második esetben, amikor ígérő esküről beszélünk, arra gondolok, hogy valaki a jövőben valamit tenni akar, és ebbéli szándéka komolyságának alátámasztására, megerősítésére esküszik. Ígérek valamit, és én ezt komolyan gondolom. Ilyen eset pl. az, amikor valaki elfoglal egy állami hivatalt, egy munkakört, arra tesz esküt, hogy feladatait, munkáját legjobb képességei szerint, lelkiismeretesen, törvényesen fogja elvégezni. Ebben az esetben az eskü egyrészt azt jelenti, hogy Istent kéri ebbéli szándéka őszinteségének alátámasztására, hogy én komolyan gondolom, hogy el akarom végezni így a munkámat, másrészt pedig, mivel az ember tisztában van vele, hogy nincs hatalmában garantálnia azt, hogy szándéka szerint tudja végezni a munkát, ezért Istent kéri, hogy hatalmával segítse őt esküje megtartásában, munkájában. Természetesen vannak eskük, amelyek mindkét fajtát ötvözik, mint pl. a református házassági eskü, amelyben egyszerre fogadjuk, állítjuk azt, hogy Isten színe előtt állva, azt, aki itt mellettem van, és „akinek kezét fogom, szeretem”, mert ugye Isten az, aki látja, hogy mi van a szívemben, és ha én azt mondom, hogy szeretem, annak őszinteségét Ő tudja alátámasztani. Másrészt pedig egyszerre fogadjuk azt, hogy hogyan fogunk a házasságtársunkkal együtt élni, hogyan fogjuk őt szeretni. Tehát egyszerre állító és fogadó eskü is van benne.

Mindkét esetben fontos, hogy Istenre magára hivatkozunk, és azzal, amit mondunk, nemcsak az emberek előtt akarjuk igazolni magunkat, hanem Isten hatalmát is akarjuk tisztelni (majd erről később beszélek bővebben). Mert Isten eredeti szándéka az eskü megparancsolásával az, hogy nevét őszinte hittel, istenfélelemmel, tisztelettel használjuk úgy, hogy azzal dicsőítsük Őt. Korunk-

ra az esküvésnek ez a jelentése teljesen homályba veszett. Ennek egyik oka az, hogy sok hívő jóhiszeműen – én ezt nem vonom kétségbe – azt gondolja alapigénk alapján, hogy Krisztus mindenféle esküvést megtilt, azaz azt, hogy nem szabad esküdni. Úgy gondolják sokan, hogy az esküvés elkerülése segít gátat szabni annak a mindennapi gyakorlatnak, hogy Isten nevét sokszor és feleslegesen, teljesen komolytalanul, ha éppen nem Őt gyalázva használják. Sajnos Isten nevét így használja az emberek többsége. És hogy ezt elkerüljük, sokan jóhiszeműségéből, Isten iránti szeretetből azt mondják, hogy akkor nem kell esküdni, mert ez az ige ezt mondja. Ez a fajta igeértelmezés – bármennyire is Isten iránti tiszteletből fakad – mégsem egyezik meg az Ige más helyeivel. Mert a harmadik parancsolat megértéséhez nemcsak ezt az egy igeszakaszt kell figyelembe vennünk, hanem a többit is, amik ennek jelentését, ennek a parancsolatnak a gyakorlatát magyarázzák. Mert nem arról van szó, hogy Krisztus semmiféle esküt nem engedne meg nekünk, majd ezt látni fogjuk.

Az alapigében Krisztus hangsúlyozza, hogy *„teljességgel ne esküdjetek”*. Erre hivatkozva és ezt a teljességgel szót értelmezve szoktuk gondolni ezt, hogy akkor nem kell esküdni, tehát kulcsfontosságú kérdés, hogy mit jelent a teljességgel szó. A teljességgel esküvés annyit jelent, hogy Krisztus itt a hiábavaló vagy hamis, hazug eskütételt tiltja meg, ahol más igehelyekben ez hangzik el, Isten a hamis esküvést tiltja meg. A teljesség szó alatt ki is fejtí Jézus Krisztus korának hazug zsidó esküvési szokásait, gyakorlatát, hogy hogyan esküdtek kortársai. A farizeusok és írástudók ugyanis úgy magyarázták ezt a parancsolatot, hogy szabad esküdni, csak Isten nevét ne mondd ki. Ezzel azonban csak az esküben használt szavakra, azaz a formaságra helyezik a hangsúlyt, nem pedig a parancsolat lényegére, hogy ne hazudjál, és hogy Isten hatalmát vedd komolyan, azt is, hogy Ő az igazak védője, és az igazságot képviseli, és a hazugokat, akik az ígéreteiket nem tartják be, ha úgy látja jónak, meg is bünteti. Isten ugyanis a harmadik parancsolatban az Ő hatalmának és tiszteletének komolyan vételét rendelte el, és azt, hogy szavaink legyenek egyértelműek, megbízhatóak. Márpedig hiába hagyja ki valaki az Isten szót az esküből, ha közben hazudik, vagy nem tiszteli az Urat, akkor megszegi a parancsot. Tehát figyelhetünk arra, hogy ne használjuk Isten nevét, de ha a lényegét elhagyjuk, akkor máris megszegettük azt a parancsot. A farizeusok magyarázatában azonban az szegi meg a parancsot, aki kimondja Isten nevét. Krisztus ezt magyarázza alapigénkben nekünk, és máshol is, pl. a Máté 23,16-22-ben ezt olvashatjuk: *„Jaj néktek, vak vezérek, akik ezt mondjátok: Ha valaki a templomra esküszik, semmi az; de ha valaki a templom aranyára esküszik, tartozik az. Bolondok és vakok: mert melyik nagyobb, az arany-e, vagy a templom, amely szentté teszi az aranyat? És: Ha valaki az oltárra esküszik, semmi az; de ha valaki a rajta levő ajándékokra esküszik, tartozik az. Bolondok és vakok: mert melyik nagyobb, az ajándék-e, vagy az oltár, amely szentté teszi az ajándékot? Aki azért az oltárra esküszik, esküszik arra és mindazokra, amik azon vannak. És aki a templomra esküszik, esküszik arra és Arra, aki abban lakozik. És aki az égre esküszik, esküszik az Isten királyi székére és arra, ki abban ül.”* Tehát

26. AHOGYAN ISTEN MAGYARÁZZA: HOGYAN ESKÜDJ?

sok zsidó úgy esküdött, hogy azt gondolta, hogy Istent kihagyja az egészből, mert meg se említi. Krisztus azonban azt mondja, hogy hagyhatnád ki, a templomnak Ő az Ura, az áldozatokat Ő rendelte, Ő az égben lakik, és a föld az Ő lábának zsámolya. A zsidók esküdtek a templom aranyára, az égre, a földre, Jeruzsálemre és sok mindenre. Azt hitték, ha így tesznek, akkor azzal nem hozzák szóba Istent, és így betartják a parancsot, holott a lényegét hagyták el: azt, hogy őszintén beszéljenek, ne hazudjanak, és ígéreteiket igyekezzenek betartani. Tehát az igaz istenfélelmet és az Úr hatalma iránti tiszteletet hagyták el. Krisztus ezt leplezi le, amikor rámutat arra, hogy az ég az Ő királyi széke, a föld pedig lábai zsámolya, és így tovább. Krisztus arra mutat rá, hogy bár ők azt gondolják, hogy Istent kihagyják ilyen módon az esküből, de valójában nem hagyták ki, hanem Őt gyalázták, mert másra esküdtek.

Amikor tehát Krisztus a „*teljességgel ne esküdjete*k” kifejezést használja, akkor az ilyenfajta hamis esküvésekre gondolt. Ez a kifejezés a felsorolt eskü formákra vonatkozik, amit utána fejt ki („*teljességgel ne esküdjete*k; *se az égre, ... se a földre, ... se Jeruzsálemre*”, se másra). Mert ha valóban semmire se esküdhetnénk, akkor tegyük fel a kérdést, hogy Krisztus miért magyarázná meg azt, hogy hogyan ne esküdj: se az égre, se a földre, stb. Ha tilos volna az esküvés, akkor nem egyszerűen csak ennyit kellett volna mondania: ne esküdj semmire? Ez egy tiszta, érthető tiltás, nem kell magyarázni. Ne esküdj. Akkor miért fejt ki Krisztus a továbbiakat? Azért, mert Ő a hamis esküvésekre gondolt, hogy így ne esküdj.

Krisztus tiltása pedig a folytatásban, hogy egyáltalán ne esküdjetek, szintén a helytelen eskütételre vonatkozik. Azt jelenti, hogy tartózkodjunk mindenféle felesleges eskütételtől, mert az megszenteltségteleníti az Úr nevét, pedig azt tiszteletben kellene tartanunk. Krisztus egyébként, amikor ezt a tiltást mondja, a mózesi törvényeket idézi, tehát nem mondott új dolgot. Ezt a zsidók is tudták, akik ismerték a törvényt, hogy Krisztus most idézett: „*teljességgel ne esküdjete*k”. A 3Mózes 19,12-re utalt, ami így szól: „*És ne esküdjete*k hamisan az én nevemre, mert megfertőzteted a te Istenednek nevét. Én vagyok az Úr.” Ez a törvény az Isten nevére való hamis esküvést tiltja. Ha Krisztus mindenféle esküt megtiltott volna, akkor Isten törvényével találta volna szembe magát, ami a hamis esküvést tiltotta, egyébként pedig az Úr nevére való esküvést meg is parancsolta máshol. Azt viszont tudjuk jól, hogy Krisztusnak nem volt célja a törvénnyel szembe menni, azon lazítani vagy szigorúbbá tenni, hanem annak eredeti értelmét akarta visszaállítani, mivel a törvényt magyarázó farizeusok hazug tanításukkal megrontották a helyes törvényértelmezést. Krisztus tehát nem ítélte el az esküvés gyakorlatát, amit Isten megparancsolt máshol, hanem csak azokat a dolgokat, amelyek a törvény megszegését jelentették. Jézus egyszerűen azt mondja, hogy ne esküdj hamisan semmilyen ügyben, témában más létező teremtményre, mint pl. az égre, a földre, Jeruzsálemre vagy a saját fejedre. A hangsúly a hamisságon van, és nem magán az eskü gyakorlatán.

Az pedig, hogy Isten megparancsolta nekünk a nevére való esküvés gyakorlatát bizonyos esetekben, egyértelműen kiderül az Igéből. Nem tudom, hogy

a Testvérek közül hányan olvasták el a mai ószövetségi igeszakaszt a református Kalauz szerint, akik elolvasták, emlékezhetnek rá, hogy az 5Mózes 10,20-ban szerepel egy külön parancs a vers végén. Így hangzik: esküdj az Úr nevére. Ott Isten megparancsolja ezt: „*esküdj az Úr nevére*”, tiszteld így is Őt. Vagy hadd hozzam a Testvérek elé 2Mózes 22,10-11-et, egy egyszerű hétköznapi gyakorlatot, amikor a hívő embernek is Isten nevére kell esküdni: „*Ha valaki szamarat, vagy ökröt, vagy bárányt, vagy akármiféle barmot ad az ő felebarátja gondviselése alá, és az elhull, vagy megsérül, vagy elhajtatik*” – azaz ellopják –, „*úgy, hogy senki sem látta: Az Úrra való esküvés legyen kettejük közt, hogy nem nyújtotta-e ki kezét felebarátja vagyona; és ezt fogadja el annak ura, és az semmit se fizessen*”. Ez egy általános bibliai alapelv, ami alkalmazható ma is. Ha te valamit kölcsön adsz a testvérednek – nem szamarat, ökröt, ma már ezt nem szoktunk, de – odaadod az autódat, a pénzedet vagy bármi más egyebet, és azt ellopják, a saját hibádon kívül megsérül, vagy valami történik vele, mit mond az Ige? Esküdjön az egyik hívő a másiknak, hogy nem ő rongálta meg, nem ő lopta el, nem ő tüntette el, tehát nem az ő hibájából tűnt el vagy történt vagyoni károkozás a másiknak. És ha az Úrra esküdött, akkor a kárvallott fél elégedjen meg ezzel, hogy nem a másik tehet róla, és ne kérjen elégtételt, ne kelljen fizetnie. Ez egy nagyon egyszerű bibliai általános alapelv. Itt az Úrra való esküvés nagyon lényeges eleme annak, hogy hitelt adsz-e a te testvéred szavának. Vagy a 4Mózes 30,2-ben ezt olvassuk: „*Ha valamely férfi fogadást fogad az Úrnak, vagy esküt tesz, hogy lekötelezze magát valami kötésre: meg ne szegje az ő szavát; amint az ő szájából kijött, egészen úgy cselekedjék*”. Ez az ige nem rója meg az esküt tevő férfit, hogy te ugyan miért tetted esküt az Úr nevére, hanem csak arra figyelmeztet, hogy tartsd be a te ígéretedet. És itt a fogadástétel nemcsak egyházi, vallási szándékú lehetett, hogy te valamilyen áldozatot fogadtál meg, vagy szolgálatot az Úrnak, hanem a világi szerződések alkalmával is – az ókorban, tudjuk jól, nem írtak kiskönyv terjedelmű szerződéseket, hanem – az Úr nevére esküdtek. Felépítem ezt a házat, én meg kifizetem az árát, esküvés legyen köztünk, mégpedig az Úrra, Ő legyen a tanúnk. És ha valaki így fogadalmat tett, meg kellett tartania, mert ott a tanú Isten maga.

Ezeken a példákön kívül pedig számtalan más bibliai példát lehet sorolni, amikor hívő férfiak esküt tettek az Úrra. Pl. az 1Mózes 21,23-24-ben Ábrahám Isten nevére esküszik, hogy nem fog semmi gonoszt cselekedni Gérár város királya és családja ellen. Vagy hogyha valakinek nem tetszik az ószövetségi hivatkozás, akkor hozok újszövetségit. Pál apostol leveleiben több ízben is esküvel erősítette meg szavainak hitelességét, állítását vagy ígéretét, azaz Istent hívta tanúul, hogy ő komolyan mondja, amit leírt a levélben. A Róma 1,9-ben ezt olvassuk: „*Mert bizonyosságom*” – itt az eredeti görög szó a tanú szó – „*nékem az Isten, kinek lelkem szerint szolgálom az Ő Fiának evangéliumában, hogy szüntelen emlékezem felőletek*”. Pál a gyülekezet iránti szeretetéről ír, azt mondja, hogy én folyamatosan rátok gondolok, emlékszem rátok, amikor imádkozom és könyörgök értetek. Hogy ezt ne csak szép szónoki mondatnak gondolja a gyü-

26. AHOGYAN ISTEN MAGYARÁZZA: HOGYAN ESKÜDJJ?

lekezet, Pál az Urat hívja tanúul: „*mert bizonyságom nékem az Isten*”, Ő tényleg látja, hogy mi van az én szívemben irántatok. A Filippi 1,8-ban hasonlóval találkozunk: „*Mert bizonyságom az Isten, mely igen vágyakozom mindnyájatok után a Krisztus Jézus szerelmében*”. A 2Korinthus 1,23-ban pedig azt mondja: „*Én pedig az Istent hívom bizonyságul az én lelkemre*” – azt mondja Pál, hogy Isten büntessen meg engem –, „*hogy titeket kímélve nem mentem el eddig Korinthusba*”. Ugyancsak tanúnak hívja Istent az 1Thesszalónika 2,5-ben: „*Mert sem hízelkedő beszéddel, amint tudjátok, sem a telhetetlenség színében nem léptünk fel soha, Isten a bizonyság*”. Titeket lehet, hogy be tudnálak csapni képmutató viselkedéssel – mondja Pál –, de hogy nem állt ez szándékomban, arra az Úr a tanú, mert Ő tudja, hogy mi van a szívemben. Sorolhatnánk még a példákat, de szerintem ennyi is elég annak bizonyítására, hogy maga Pál apostol is élt az Istenre való esküvés lehetőségével, és így is tisztelte Őt. Mert az Úrra való esküvés az Úr iránti istentiszteletünk része.

Ennél a gondolatnál szeretnék egy kicsit megállni, hogy bővebben is kifejtsem, mert az esküvésre nagyon ritkán gondolunk úgy, hogy az az Úr iránti tiszteletünk kifejezése. Pedig több dologból is kiderül ez. Egyrészt abból, hogy Isten különbséget tett az ember-ember közötti, valamint Isten-ember közötti eskütétel között, hiszen az Istenre vonatkozó tisztelet megadására a harmadik parancsolatban szólít fel minket (hogy az Ő nevét félelemmel és hittel emlegessük csak), míg a felebarátainkkal szembeni hamisan esküvést a 9. parancsolatban tiltja meg („*ne tégy a te felebarátod ellen hamis tanúbizonytságot*”). Különbséget tesz a kettő között. A 3. parancsolatban pedig azt mondja, hogy „*az Úr ... nevét hiába fel ne vedd*”. Tehát külön, az Iránta való tiszteletünket fejezzük ki, amikor az Ő nevére esküszünk. Más igeszakaszokban pedig az Úr egyértelműen úgy beszél, hogy az Őrá való esküvés az Ő tiszteletéhez tartozik. Az Ézsaiás 19,18 pl. azt mondja, hogy az egyiptomiak esküdni fognak majd a seregek Urára, és amikor Ézsaiás így beszél, akkor annak az örömhírét és evangéliumát mondja el, hogy az egyiptomiak is tisztelni fogják majd Istent, mert az evangélium majd elterjed a világon. Az Ézsaiás 65,16-ban ugyancsak ezt olvassuk: „*Hogy aki magát áldja e földön, áldja magát az igaz Istenben, és aki esküszik e földön, esküdjék az igaz Istenre*”. Ne csak úgy magában esküdjön, hanem arra, akinek az uralma és hatalma alatt él. A Jeremiás 12,16-ban pedig ezt mondja az Úr: „*És ha megtanulják az én népemnek útjait, és az én nevemre esküsznek ilyen módon: Él az Úr! amint megtanították népemet megesküdni a Baálra: akkor felépülnek majd népem között*”. Azt mondja tehát a Szentírás, hogy amikor Isten nevét hívjuk bizonyságul, tanúul, Iránta való tiszteletünket is kimutatjuk. Miért? Azért, mert az esküben megvalljuk, hogy Istent tartjuk az örökkévaló és változhatatlan igazságnak, aki mindennek tudója és látója, tehát Ő mindennek a szemtanúja. Lényeges, hogy ezt valljuk, higgyük, hogy Ő úgy látja az igazságot, különösen azt, ami a szívünkben van, mint senki más. Mert mi nem látunk egymás szívébe, egymást be tudjuk csapni, de az Urat nem. De Ő nemcsak tanúja és igazságtevője annak, hogy mi van a szívünkben, hanem Ő hatalmával és az erejével az igazság egyetlen védelmezője is. Azaz Ő az,

aki igazságot fog tenni, hogy az elhangzott szavak és ígéretetek igazak voltak-e, amit mondtál, azt őszintén gondoltad-e, illetve az esküszegőt, aki az ígéreteit nem tartja be, hatalmával meg fogja büntetni. Ezt az Ószövetség számtalan alkalommal hangsúlyozza. Amikor valaki ezt feltételezi Istenről, hogy Ő a hatalmát így használja, tehát Ő nemcsak valami tanú, hogy látta, és ennyi, hanem Ő a hatalmával munkálkodik az életünkben, a hamisság ellen munkálkodik, és a hazugság ellen küzd, az igazságot hirdeti, akkor ezzel az Ő hatalmát, igazságát, mindentudását vallja meg, és dicsőíti Őt. Ezért a Szentírás bűnnek nevezi azt, ha valaki másra esküszik, mint Istenre, pl. az égre-földre, mert ez az Iránta való hűtlenség nyilvánvaló bizonyítéka, és az Ő hatalmának lekicsinylése, el nem ismerése, hogy mi másra merünk esküdni. Ezért volt bűn az Ószövetség idején a más bálványokra való esküvés. A Jeremiás 5,7-ben ezt olvassuk: „*Fiaid elhagytak engem*” – hogyan mutatkozott az meg, hogy hűtlenek lettek Istenhez? –, „*és azokra esküsznek, akik nem istenek*”. Más a tekintély, más a hatalom, amit elismernek maguk fölött, már ha a mai ember elismer maga fölött bármilyen hatalmat és tekintélyt. Ennek a bűnnek a súlyosságát a büntetés nagysága is egyértelművé teszi. Hogy valaki másra esküszik, hogyan bünteti azt meg Isten? Mit olvasunk a Zofóniás 1,4-5-ben? Nagyon kemény szavak: „*és kiirtom e helyről... azokat, akik hajlonganak, esküdvén az Úrra, de esküsznek az ő Molokjukra is*”. Azt mondja az Úr: „*kiirtom e helyről ... azokat*”, akik másra is esküsznek. Az Úr tehát azt akarja, hogy esküvéseinkben is meg legyen nevének tisztelete, ne gyalázzuk Őt hamis esküvéseinkkel.

Röviden beszéljünk arról is, hogy mikor élünk vissza Isten nevével az esküvés során, mert ez is kérdés: hogyan esküszik hamisan az ember? Már többet említettem, ezért most csak így röviden hadd foglaljam össze. Többek között akkor, amikor először is hamisan esküszünk (Jeremiás 7,9; Zakariás 5,3; Malakiás 3,5; 1Timótheus 1,10). Hamis esküvés alatt több dolgot értsünk. Egyrészt azt, hogy olyat ígérek, amelyet nincs szándékomban betartani, amit nem is gondolok komolyan, de azért megígérem, hogy a másik hagyjon már engem békén. Másrészt az is hamis esküvés, amikor felelőtlenül, gyakran teszek esküt, könnyelműen használom Isten nevét lényegtelen, hétköznapi dolgokban is olyan sokszor, hogy azt szinte már nem lehet komolyan venni. Ha állandóan Istenre esküdözünk, akkor előbb-utóbb nem fognak komolyan venni minket. Harmadszor pedig arra gondoljunk, hogy az is hamis esküvés, amikor valaki úgy hivatkozik Istenre, hogy közben nem hisz Őbenne, tehát nem hiszi el azt, hogy Isten nemcsak tanú, hanem amit mondom, azt az Ő hatalma alatt mondom, és Őt hívom magam ellen ki, hogyha nem tartom be, amit ígérek. Mindhárom bűn Isten nevének gyalázása, és az Iránta való tiszteletlenségünk bizonyítéka, mivel mennyire tisztelhetjük annak az Úrnak a hatalmát, uralmát és erejét, mennyire tisztelhetjük mi azt az Istent, akinek a nevében mi nem félünk hazudni? Ha komolytalan dolgoknál is Őrá hivatkozunk, ha csip-csup ügyekben is Őt emlegetjük, mennyire tiszteljük az Ő hatalmát? Vagy mennyire tisztelhetjük Őt, ha nem hiszünk Őbenne, nem is gondolunk Őrá, amikor az Ő nevét mondjuk ki? A válasz egyértelmű: semennyire. Ezekben nincs tisztelet.

26. AHOGYAN ISTEN MAGYARÁZZA: HOGYAN ESKÜDJJ?

Ezeket látva magától értetődő a kérdés: akkor mikor esküdhetünk Isten nevére? Az Ige több általános alapelvet, irányt mutat nekünk ebben a kérdésben. Először is azokban az esetekben esküdjünk, amikor Isten azt az Ő igéjében megparancsolja nekünk. Ez nagyon triviális, de mégis igaz. Pl. gondoljunk az eltűnt számár esetére, az is egy olyan általános alapelv, amelyet a hétköznapiakban használhatunk egymás között. Több ilyen általános alapelv van az Igében, nincs idő mindet felsorolni. Második szempont legyen az, hogy akkor esküdjünk, amikor szavunk Isten dicsőségét szolgálja, mint azt pl. a Páltól idézett szakaszok is mutatják. Tehát az az Úr dicsőségére szolgál, nem pedig arra, hogy magamat fényezzem. Harmadszor akkor is esküdhetünk Istenre, ha felebarátaink, testvéreink javára és épülésére van az. Pál eskütételei között találunk ilyeneket is. Mindezek olyan szempontok, amiket Isten maga ad elénk az Igében, de ügyeljünk rá, hogy túl gyakran, és Istenhez nem méltó dolgokkal kapcsolatban ne esküdjünk, csak akkor, ha alapos okunk van rá. Tehát az Ige megálljt parancsol nekünk: jól gondold végig, most tényleg szükséges-e az Úrra esküdnöd, tényleg Őt dicsőíti-e, az Iránta való tiszteletedet fejezi-e ki, és a másik épülésére szolgál-e. A felelőtlen és elhamarkodott esküvést pedig – az Ige azt mondja – kerüljük. Ez alatt azt érti az Ige, hogy úgy esküszünk, hogy bele se gondolunk eskünk következményeibe. Legyen számunkra elrettentő példa Jefte esete, aki azt fogadta, hogy a háborúban való győzelme esetén felajánlja azt az Úrnak, aki először jön ki az ő háza ajtaján az ő köszöntésére, és így lányát kellett odaadnia az Úrnak, mert ő jött ki először. Vigyázzunk arra, hogy ne tegyünk elhamarkodott ígéreteket sem az Úrnak, sem másnak.

Végül pedig pozitíve mire szólít fel minket az alapige, amit Krisztustól halunk? Két dolgot hadd emeljek ki. Először is azt, hogy „*teljesítsd az Úrnak tett esküidet*”. Teljesítsd. Ez alatt egyrészt a hitből jövő, Istenre vonatkozó, úgymond vallásos okból tett esküt értsük, amelyek a szolgálattal, a gyülekezettel, az egyházzal kapcsolatosak. Vedd ezeket is komolyan! Testvérek, szomorú, hogy szolgáltatásokat elvállalunk, és aztán ha valami más program adódik, könnyen lemondunk róluk. Pedig ez olyan, hogy ha valamit elvállalok, akkor azt az Úrnak vállaltam el. Elsősorban Neki szolgálunk, és utána egymásnak. Felelősek vagyunk vállalásainkért. Most nem azért mondom ezt, mert ne jöhetne közbe valami súlyos dolog, vagy valami fontos a családban, előfordulhat ilyen, csak az olyan felelőtlen esetekre gondolok, amikor valami lényegtelenebb dolog miatt háttérbe szorul az ígéretünk, mert minden elvállalt szolgálat, Testvérek, egyfajta ígéret. De Krisztus nemcsak az ilyen okból tett ígéreteket, esküket tartja fontosnak, hogy teljesítsd azokat, hanem Krisztus magyarázata tágabb értelmet ad a teljesítés kifejezésnek, mert ahogyan korábban utaltam rá, régen egyszerű világi szerződések vagy ígérek elhangzásakor is Istenre való hivatkozással erősítették meg az adott szót. Ez annyit jelent, hogyha te szerződést kötsz mondjuk vállalkozó létedre egy munka elvégzésére, „*teljesítsd az Úrnak tett esküidet*”, így gondold arra, végezd el a munkát, amit elvállaltál. A munkamorálod, az ígéreteid, a szerződéseid, és az, hogy azokat hogyan teljesíted, tiszteljék az Urat. Lógj ki – ha szabad így fogalmazni – a mai korból, amikor a kiskapukat,

a kétértelműséget és más egyebeket szeretik a szerződésekben. Figyeljünk arra, mondja Megváltónk, hogy minden ilyen esküt, ígéretet, fogadalmat komolyan vegyünk, hiszen Isten színe előtt mondtuk és kötöttük meg. Legyen az az eskü akár a házassági eskünk, a konfirmációs fogadalmunk, egy szerződés (egy vállalkozói szerződés vagy munkavállalói szerződés) – végezzük el úgy, mint az Úr előtt vállalt, ígért feladatot.

Másodszor pedig arról beszél Krisztus, hogy igyekezzünk szavahihetőnek lenni. Azaz beszédünk ne legyen kétértelmű, homályos, hanem ha igent mondtunk, az jelentsen igent úgy, hogy a másik is ezt gondolja. Ja, hogy te másként gondoltad – sokan hivatkoznak erre –, hát te voltál az, aki félreértettél, nem én vagyok a hibás. Krisztus azt mondja, hogy még ezt is kerüld: a te igened legyen igen, a nemed pedig legyen nem, és a másik is értse ezt így. A szavahihetőség, valamint az adott szavunk megtartása legyen számunkra egyaránt fontos. Krisztus az igazmondásra akar tanítani minket, hiszen a hazugság, kétértelműség, szavakon való lovaglás nem Tőle van, hanem a hazugság atyjától. Isten az igazság Istene. És ki a hazugság atyja? A Sátán. Azért váltott meg minket Krisztus a golgotai kereszten, hogy mi Istent tisztelők, igaz mondók és ígéretük szerint cselekvők legyünk, mint mennyei Atyánk is, aki minden egyes ígéretét és nekünk adott szavát beteljesíti, aki képtelen a hazugságra. Ha Isten gyermekei vagyunk, akkor az Ő útján járunk az igazmondásban is. És ha ilyenekké, szavahihetőkké tesz minket Krisztus, bizonyos értelemben nincs is szükség arra, hogy Isten nevére vagy bármi másra esküt tegyünk, csak rendkívüli esetekben, vagy amikor Istent dicsőíthetjük vele. Mert a szavahihető embernek nincs szüksége esküvésre, elhiszik azt, amit mond.

Urunk földi élete során betartotta és be is töltötte ezt a parancsolatot, így élt, így is tisztelte az Atyát és az Ő hatalmát. Félve emlegette az Ő nevét, és mindig tisztelettel. Golgotai kereszthalála pedig érvényes minden esküszegésünkre, hazugságunkra és be nem tartott szavunkra, ígéreteinkre. Van rá bűnbocsánat, kegyelem a golgotai keresztnél. De egyben szabadítás is van, hogyha nem így élünk, arra való megváltás, hogy ebben is Krisztushoz váljunk hasonlóvá. Bátran forduljunk Őhöz, mert Krisztus „Szószólónk az Atyánál”. Az Ő szabadítása érvényes erre nézve is, Ő képes minket megszabadítani hamis természetünkől, és Isten tiszteletére, nevének őszinte hittel, félelemmel való használatára tud indítani minket. Kívánom, hogy adja az Úr, hogy ebben az évben az ilyenfajta tiszteletben is tudjunk növekedni, szavahihetőségünkkel, istenfélelmünkkel, esküvéseinkkel dicsőíteni az Urat.

Imádkozzunk!

Dicsőítünk és magasztalunk Téged, mennyei Édesatyánk, mert minden nekünk adott szavad igaz, és nem hangzott el semmi olyan ígéret a Szentírásban, ami be ne teljeseledne, vagy már teljeseledt volna. Magasztalunk azért, hogy hívőként ezt láthatjuk és tapasztalhatjuk a mindennapok során. Lehet, hogy vakok vagyunk ezek meglátására, és néha úgy gondoljuk, hogy valamit Te nem adtál meg, vagy nem teszel meg, amit az Igében olvasunk, de ez csak szívünk miatt

26. AHOGYAN ISTEN MAGYARÁZZA: HOGYAN ESKÜDJ?

van így, mert Te képtelen vagy bármiféle hazugságra, és képtelen vagy arra, hogy megszegd nekünk tett esküdet.

Urunk, kérünk, taníts meg minket Téged így is tisztelnünk, rettsents el bennünket a hamis esküvés bármiféle formájától, és kérünk add, hogy hívő életünk mindennapjai során ez az Irántad való tiszteletünk ebben a formában is hadd nyilvánuljon meg. Hadd legyen a Rád való hivatkozásunk mások számára példa, Rád mutató. És könyörgünk, hogy ne csak szavaink, hanem tetteink is beszéljenek Rólad. Add, hogy a megígért munka, segítség, vagy csak egy egyszerű feladat elvégzése, amit megígértünk, az, ahogyan lelkiismeretesen, mindent megtéve igyekszünk az adott szó alapján cselekedni, ez is Téged dicsőítsen és Rólad beszéljen, hiszen ma már az ígéretetek sokszor nem jelentenek semmit. Kérünk, vigasztald azokat, akik számtalan alkalommal csalódtak, mert hazudtak nekik, becsapták őket. Köszönjük, hogy Te vagy a mi védelmezőnk, és Te vagy az, aki azt mondod, hogy az ilyen becsapottaknak az oltalmazója is vagy. És kérünk, hogy mi is hadd váljunk Krisztushoz úgy hasonlóvá, hogy családjaink körében, gyermekeink előtt példaként hadd lehessünk az igazmondásban, tiszteletben, itt a gyülekezetben egymás előtt, és kérünk, hogy az előttünk álló évben is segíts erre is törekedni, ezért könyörögni.

Áldd meg, Urunk, életünket egyen-egyenként, vigasztald gyászolóinkat, legyél betegeinkkel kórházi és otthoni ágyaikon egyaránt, add kegyelmed szerint gyógyulást, de mindenekelőtt azt az erőt, amely a Veled való kapcsolatban, a Benned való bizalomban lehet.

És kérünk, hogy ígéreted szerint maradj velünk, az év minden napján, amíg vissza nem jössz, ahogy megígérted, köszönjük, hogy bizonyos lehet számunkra ez az esemény, vagy addig a napig, amíg szemtől szembe nem látunk meg Téged. Köszönjük, hogy nekünk reménységünk lehet erre a találkozásra, nem pedig félelmünk. Kérünk, hogy akik még nem a Tied, azokat vond magadhoz, adj hitet, Benned való bizalmat. És kérünk, hogy akármit cselekedjünk szóval vagy tettel, segíts, hogy mindent a Te dicsőségedre hadd cselekedjünk.

Kegyelmedben bízva kérünk, hallgass meg!

Ámen.

198. ének

1. Ti keresztyének, dicsérjétek Istent, Kik Úr Jézusnak e földön szolgáltok
És mindenkoron a szent helyen vagytok: Dicsérjétek Istent!

2. Imádkozzatok az Atya Istennek, Jézus nevében hozzá siessetek,
És tiszta szívet hozzá emeljétek: Dicsérjétek Istent!

3. Áldjon meg minket az Atya Úr Isten, Megigazítson a Fiú Úr Isten,
És megszenteljen a Szentlélek Isten Mindenkoron! Ámen.